

Wydział Malarstwa

Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie

Recenzja dorobku artystycznego oraz pracy wskazanej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki Pani Magdaleny Cywickiej z Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Pani dr Magdalena Cywicka ukończyła Wydział Malarstwa krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych w pracowni prof. Leszka Misiaka. Dyplom z wyróżnieniem uzyskała w 2001 roku. Stopień doktora sztuk plastycznych nadany uchwałą Rady Wydziału Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie otrzymała w dniu 6 grudnia 2011 roku.

W okresie od doktoratu Pani dr Magdalena Cywicka zorganizowała osiem wystaw indywidualnych w instytucjach sztuki na terenie województwa podkarpackiego oraz wzięła udział w przeszło dwustu pokazach zbiorowych na terenie całego kraju oraz poza jego granicami (w Rumunii, Izraelu, Bośni i Hercegowinie, Serbii, w Niemczech, Finlandii, Słowacji, Meksyku, Stanach Zjednoczonych, na Węgrzech, w Belgii, Portugalii, Tajlandii, Bułgarii, Szkocji, Grecji oraz w Hiszpanii). Pani dr Magdalena Cywicka jest także laureatką nagród i wyróżnień jakie otrzymywała podczas udziału w wystawach o charakterze konkursowym. Jej prace znajdują się w zbiorach instytucji kultury i sztuki: Kolekcji Sztuki Współczesnej Instytutu Neckiego PAN w Warszawie, Kolekcji Sztuki Towarzystwa im. Zygmunta Mycielskiego w Wiśniowej, Kolekcji Katedry Sztuki Politechniki Radomskiej w Mazowieckim Centrum Sztuki Współczesnej w Radomiu, w Małopolskim Biurze Wystaw Artystycznych w Olkuszu, Galerii Sztuki Współczesnej w Przemyślu i w Małopolskie Galerii Sztuki „U JAKSY” w Michowie. Należy nadmienić, że skrupulatnie udokumentowany wykaz wystaw i innych osiągnięć Habilitantki znajduje się w obszernej publikacji przygotowanej w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Aktywności artystycznej Pani dr. Magdaleny Cywickiej równolegle towarzyszy działalność dydaktyczna. W Instytucie Sztuk Pięknych Uniwersytetu Rzeszowskiego została zatrudniona na stanowisku asystenta w 2001 roku. Od roku 2012 do chwili obecnej pracuje na stanowisku adiunkta na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Rzeszowskiego. W roku 2019 została wliczona w poczet pracowników badawczo-naukowych Kolegium Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Ocena Autoreferatu

Wspomniana już przeze mnie obszerna publikacja, licząca prawie 700 stron, przygotowana przez Panią dr. Magdalenę Cywicką składa się z kilku segmentów. Pierwszym z nich jest Autoreferat zajmujący w tym tomie pierwszych 45 stron. Składają się nań wskazania osiągnięć artystycznych, które Habilitantka uznała za wiodące, szczegółowy wykaz wystaw oraz innych osiągnięć, także reprodukcje obrazów. Na stronach od 27 do 30 autorka opisuje zwięźle najistotniejsze aspekty swojej twórczości, które zgrupowała pod kilkoma hasłami: *Proces twórczy jako droga rozwoju malarskiego*, następnie *Pejzaż jako praktyka obserwacji i przeżycia*, dalej *Kompozycja jako przestrzeń dla interpretacji*, *Drzewo jako motyw-symbol*, *Granice horyzontu*, *Od rozległych przestrzeni ku detalowi*, *Ogród jako przestrzeń intymna i malarska*, *Topografia ogrodu – zwieńczenie drogi pejzażowej* i na koniec *Kolor, faktura i struktura – obraz jako proces*. Nie wiem czy to było intencjonalne, ale te krótkie refleksje zaczynają się od przywołania pojęcia procesu jako drogi rozwoju malarskiego, zaś kończą się powtórным przywołaniem tego pojęcia ale już w kontekście konkretnego obrazu i tego jak jest budowany. Rzecz jasna dostrzeżenie tej tautologii nie jest tu żadną formą zarzutu czy zastrzeżenia. To uprzytamnia jedynie w jak konsekwentnie wąskim obszarze zawiera się problematyka i doświadczenia malarskie Habilitantki. Zaczynają się one bowiem już od momentu prezentacji pracy dyplomowej w krakowskiej Akademii, przygotowanej pod kierunkiem prof. Leszka Misiaka, który także uczynił motywy pejzażowe centralnym obszarem swojej aktywności malarskiej. Misiak dążył jednak do syntezy na granicy abstrakcji kojarzącej się niekiedy z poetyką obrazów Marka Rothko. Pani dr Magdalena Cywicka traktuje pejzaż w zgoła odmienny sposób, czy też sposoby. W tym zwięzłym autokomentarzu omawia i precyzuje kolejne etapy swoich malarskich dociekań. Zbliżenia i oddalenia, linia horyzontu lub jej eliminacja, detale lub ich brak, cały ten wachlarz wykorzystanych możliwości w kontemplowaniu motywów pejzażowych prowadzi autorkę do jak sądzę kluczowych realizacji z cyklu *Topografia ogrodu*. Przestrzeń ogrodu staje się tylko miejscem obserwacji natury, jest czymś więcej. Dzięki możliwości ingerowania w jego charakter i strukturę, za pomocą sadzenia roślin, plewienia i innych tego typu działań, ogród przestaje być niewinnie surowym obiektem obserwacji a obrazy, które tam powstają jak pisze autorka są: *formą relacji człowieka z naturą, przestrzenią do przemyśleń i eksperymentu zarazem*. Eksperyment wydaje się tu kluczowym pojęciem, dlatego że pozwala zrozumieć, iż ewolucja artystyczna Habilitantki osiągnęła swoiste apogeum. Od zwyczajnej kontemplacji zastanego widoku ku świadomemu kształtowaniu miejsca, które stanie się motywem obrazu. Natura i kultura mogą tu funkcjonować w jakiejś nienarzucającej się symbiozie a prace Pani dr. Magdaleny Cywickiej nie przestają być pejzażami.

Ocena wskazanego dzieła artystycznego i aktywności artystycznej

Zgodnie z wymogiem ustawodawcy, Pani dr Magdalena Cywicka wskazała swoje osiągnięcia, które będą podlegały ocenie podczas postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Wykazane są cztery:

1.

Otrzymanie Nagrody Grand Prix Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP za obraz pt. *W Pamięci II*, przyznanej przez międzynarodowe Jury Nagród na *10 Międzynarodowym Triennale Malarstwa Regionu Karpat – Srebrny Czworokąt – Przemyśl 2018 / Polska – Rumunia – Ukraina – Słowacja – Węgry*.

2.

Indywidualna wystawa malarstwa pt. *Magdalena Cywicka – Malarstwo*, prezentowana w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej, towarzysząca *11 Międzynarodowemu Triennale Malarstwa Regionu Karpat – Srebrny Czworokąt – Przemyśl 2021 / Polska – Rumunia – Ukraina – Słowacja – Węgry*.

3.

Nagroda Specjalna dyrektora Biura Wystaw Artystycznych w Rzeszowie za zestaw trzech prac pt. *W pamięci III – V*, otrzymana na *11 Międzynarodowym Triennale Malarstwa Regionu Karpat – Srebrny Czworokąt – Przemyśl 2021 / Polska – Rumunia – Ukraina – Słowacja – Węgry*.

4.

Indywidualna wystawa malarstwa pt. *Magdalena Cywicka – Malarstwo*, prezentowana w Biurze Wystaw Artystycznych w Rzeszowie w listopadzie i grudniu 2024 roku.

Niewątpliwie otrzymanie *Nagrody Grand Prix Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP* na *10 Międzynarodowym Triennale Malarstwa Regionu Karpat* w 2018 roku stało się kołem napędowym kolejnych aktywności wskazanych przez Panią dr. Magdalenę Cywicką jako osiągnięcia w postępowaniu habilitacyjnym. Zarówno otrzymana Nagroda Grand Prix jak i w konsekwencji tego dwie wystawy indywidualne w Przemyślu i w Rzeszowie oraz kolejna nagroda, tym razem przyznana przez dyrektora BWA w Rzeszowie przy okazji kolejnej edycji *Międzynarodowego Triennale Malarstwa Regionu Karpat* w 2021 roku uprzytomniają, że twórczość Pani dr. Magdaleny Cywickiej jest nie tylko widoczna ale i została doceniona przez instytucje kultury oraz jurorów międzynarodowego konkursu. Za tymi niewątpliwymi osiągnięciami stoi w moim przekonaniu wyjątkowa konsekwencja drogi twórczej jaką obrała Habilitantka. Wynika to zarówno z treści Autoreferatu jednak przede wszystkim z oglądu dokumentacji prac. Motywy pejzażowe w obrazach Habilitantki są wywiedzione nie z impresyjnej obserwacji co refleksyjnej kontemplacji natury. Jak sama pisze, obrazy powstają w zaciśniętej pracowni nie podczas sesji plenerowych. Wydaje się iż, rzeczywiście takim szczególnym uwieńczeniem tego rodzaju postawy jest nagrodzony *Nagrodą Grand Prix*

podczas 10 Międzynarodowego Triennale Malarstwa Regionu Karpat obraz pt. *W pamięci II*. Ten 25 elementowy polityk ukazuje ów szczególny rodzaj oglądu i jednocześnie namysłu nad motywem pejzażowym jaki charakteryzuje dojrzałą twórczość Habilitantki. Ukazana w nim przestrzeń, bardziej sugeruje związek z naturą niż go ukazuje. Obraz nie wdzięczy się precyzją wypracowanych detali. Uderzająca jest raczej świadomość malarskiego gestu oraz zróżnicowana nastrojowość poszczególnych elementów. Na wystawie indywidualnej zorganizowanej w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej w 2021 roku Pani dr Magdalena Cywicka zaprezentowała obrazy będące kontynuacją metody wypracowanej wcześniej w nagrodzonej pracy pt. *W pamięci II* oraz obrazy o jednolitych ale większych formatach. W kolejnych politykach daje się dostrzec inny rodzaj dyscypliny formalnej i kolorystycznej. Obrazy są oparte na zawężonej gamie barwnej a ich struktura znacznie bardziej ujednolicona i zrytmizowana. Z kolei obrazy na większych formatach są zbudowane na znacznie silniejszych kontrastach tak koloru jak i światła. Motyw pejzażu znowu jest tu obecny bardziej za sprawą sugestii niż jako wycinek konkretnej rzeczywistości. Mnie osobiście ta metoda pracy kojarzy się z jakkolwiek abstrakcyjnymi obrazami amerykańskiej artystki Joan Mitchell, które jednak bardzo często ewokują asocjacje pejzażowe. Tę moją intuicję co do odbioru prac Mitchell potwierdził fakt zorganizowania wystawy jej obrazów wspólnie z ostatnimi obrazami Claude Moneta, która odbyła się w paryskiej Fondation Louis Vuitton na przełomie lat 2022/23. Późne, wielkoformatowe płótna Moneta, które w założeniu miały być jeszcze pejzażami i nieprzedstawiające obrazy Mitchell, które ku pejzażom się skłaniają. Niech wolno mi będzie usytuować niektóre z prac Habilitantki w tym właśnie kontekście (np. *Topografię ogrodu*, 120/240 cm z 2020 roku). Następną prezentacją indywidualną prac Pani dr. Magdaleny Cywickiej odbyła się w galerii rzeszowskiego BWA w 2024 roku. Tu z kolei mamy do czynienia z kontynuacją prac na średnim i dużym formacie w konwencji jaką opisałem chwilę temu, oraz obrazy na mniejszych formatach zestawionych w grupy np. po cztery albo po dziewięć prac. I tym razem znowu zyskujemy inną w charakterze poetykę malarstwa pejzażowego. Na pierwszy rzut oka wydawać by się mogło, że może najbardziej bliską konwencji, ale to tylko powierzchowne wrażenie. Obrazy te, są malowane szeroką plamą a ich tonacja oscyluje wokół barw ziemistych, ugrów czy zgaszonych zieleni. W mniejszym lub większym stopniu wyrazistości uobecnia się tu linia horyzontu. W moim przekonaniu, te obrazy nie są wynikiem zmęczenia „eksperymentem” formalnym, lecz stanowią próbę zmierzenia się z bardziej klasycznym ujęciem pejzażu, są niejako powrotem do źródła, po to, żeby być może zaczerpnąć inspirację do kolejnego zwrotu w swoich poszukiwaniach.

Wycinek drogi twórczej, naznaczony dwiema wystawami indywidualnymi oraz uzyskaniem dwóch nagród, który Habilitantka przedstawiła w ramach postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego ukazuje artystkę w pełni dojrzałą i świadomą założeń oraz celów swojej aktywności. Pani dr Magdalena Cywicka mierzy się wyjątkowo obciążonym historycznie i estetycznie motywem pejzażu, znajdując rozwiązania formalne o niebanalnym charakterze. Ten omawiany okres aktywności pokazuje, że na przestrzeni zaledwie kilku lat Habilitantka potrafiła umiejętnie przekształcać i zarządzać sposobami swojej pracy artystycznej nie poddając się mechanicznej stagnacji. Krótki acz esencjonalny Autokomentarz potwierdza jej świadomość w tym zakresie. Innym aspektem działań Habilitantki jest także

jej uczestnictwo w życiu artystycznym, poprzez udział w wielu wystawach zbiorowych tak w kraju jak i za granicą. Również praca w charakterze naukowo-dydaktycznym na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Konkluzja

Jak wynika z przedstawionej dokumentacji dorobku, wyróżnionych czterech osiągnięć oraz aktywności naukowo-dydaktycznej w osobie Habilitantki widać samodzielną artystkę i wszechstronnie przygotowaną pracownicę nauki. Osiągnięcia artystyczne i dydaktyczne Pani dr Magdaleny Cywickiej stanowią znaczący wkład w dyscyplinę, którą reprezentuje oraz spełniają wymagania art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. Z 2021 r. poz. 478 z późniejszymi zmianami) dotyczące kandydatów ubiegających się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego.